

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/185/2002

OCENY DZIAŁALNOŚCI PARLAMENTU, PREZYDENTA I USTĘPUJĄCYCH WŁADZ LOKALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ciągu miesiąca poprzedzającego październikowy sondaż¹ poprawiły się notowania Sejmu - o 5 punktów wzrósł odsetek badanych dobrze oceniających jego działalność, a o 6 punktów zmniejszyła się grupa osób wystawiających złe oceny. Trzeba zaznaczyć, że badanie przeprowadziliśmy przed ostatnimi wydarzeniami w Sejmie, które zakłóciły jego pracę (obstrukcja posła Gabriela Janowskiego z LPR i posłów Samoobrony). Dopiero następny pomiar pokaże, czy wpłynęły one na wizerunek parlamentu.

Oceny działalności Senatu także trochę się poprawiły. W październiku 28% respondentów (od września wzrost o 4 punkty) pozytywnie oceniało jego działalność, natomiast 45% (spadek o 2 punkty) - wystawiało oceny negatywne.

Wyraźnie lepiej ukształtowane są opinie o pracy Sejmu niż Senatu, co znajduje wyraz w mniejszym odsetku wskazań „trudno powiedzieć” w ocenie Sejmu (18% wobec 27% w przypadku Senatu).

Tabela 1

Oceniane instytucje	Oceny*	Wskazania respondentów według terminów badań															Zmiany od IX '02 do X '02
		VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
		2001					2002										
w procentach																	
Sejm	dobra	16	19	14	21	32	25	27	16	19	23	20	22	23	25	30	+5
	zła	69	67	71	62	51	57	57	67	62	61	66	62	58	58	52	-6
Senat	dobra	20	23	21	23	33	26	30	19	23	27	23	24	23	24	28	+4
	zła	58	57	58	55	41	46	39	49	46	49	53	50	51	47	45	-2

* Pominięto „trudno powiedzieć”

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (149) przeprowadzono w dniach 11-14 października 2002 roku na liczącej 1231 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie o działalności Sejmu i Senatu są zróżnicowane w zależności od tego, jaka jest sytuacja materialna badanych. Im lepsze są - we własnej ocenie ankietowanych - ich warunki materialne, tym częściej pozytywnie wypowiadają się oni o pracy posłów i senatorów.

Notowania obu izb parlamentu są najlepsze w elektoracie SLD, gdzie więcej jest ocen dobrych niż złych. Wśród wyborców pozostałych ugrupowań politycznych przeważają złe oceny pracy Sejmu. To samo dotyczy opinii o działalności Senatu, z tym że wśród sympatyków PSL przewaga ocen złych nad dobrymi jest minimalna.

Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Sejmu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	51	34	14
PSL	37	52	11
PiS	34	59	7
PO RP	24	64	13
LPR	24	60	16
Samoobrona	20	62	19
Niezdecydowani, na kogo głosować	26	42	32
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	19	61	20

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych**

Tabela 3

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Senatu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	49	25	27
PSL	34	39	27
PO RP	33	46	21
PiS	28	63	9
Samoobrona	18	57	26
LPR	18	56	26
Niezdecydowani, na kogo głosować	25	36	39
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	18	53	29

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych**

Od września w zasadzie nie zmieniły się oceny działalności Aleksandra Kwaśniewskiego. Sprawowanie przez niego urzędu prezydenta dobrze ocenia ponad trzy czwarte badanych (78%), a co siódmy (15%) - wystawia oceny negatywne.

Tabela 4

Oceny urzędu prezydenta*	Wskazania respondentów według terminów badań																Zmiany od IX '02 do X '02
	V	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
	2001						2002										
w procentach																	
Dobra	72	73	74	70	72	81	76	80	75	72	75	75	73	76	77	78	+1
Zła	18	17	17	18	17	12	17	13	18	18	17	17	18	15	15	15	0
* Pominięto „trudno powiedzieć”																	

Opinii o pracy urzędu prezydenckiego nie różnicuje wiek, poziom wykształcenia czy też stopień zamożności respondentów. Działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego w zdecydowanej większości dobrze oceniają zarówno osoby starsze, jak i młodsze, żyjące w lepszych i gorszych warunkach materialnych, lepiej i gorzej wykształcone.

Pozytywne opinie o działalności prezydenta wyraża większość potencjalnych wyborców wszystkich głównych sił politycznych, a także badanych niemających określonych preferencji partyjnych. Zróżnicowany jest jedynie stopień akceptacji działań tego urzędu. W elektoratach SLD i PSL aprobatą działalności prezydenta jest powszechna. Stosunkowo najmniej pozytywnych ocen uzyskuje prezydent wśród sympatyków LPR, jednak ponad połowa elektoratu tego ugrupowania ocenia go dobrze.

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	92	5	3
PSL	91	7	2
PO RP	84	8	7
PiS	75	24	1
Samoobrona	75	17	8
LPR	55	37	9
Niezdecydowani, na kogo głosować	80	9	11
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	69	18	13
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych			

W październiku badani oceniali ustępujące władze lokalne - sondaż przeprowadziliśmy bezpośrednio przed wyborami do samorządów.

Opinie o działalności kończących swoją działalność władz lokalnych są podzielone - 44% ankietowanych wystawia im oceny pozytywne, a 39% - negatywne. Wybory samorządowe i kampania wyborcza nie miały wpływu na oceny, które w stosunku do września prawie się nie zmieniły.

Tabela 6

Oceny władz lokalnych	Wskazania respondentów według terminów badań															Zmiany od IX '02 do X '02
	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
	2001					2002										
	w procentach															
Dobra	-	-	-	-	51	-	42	44	42	43	49	43	42	45	44	-1
Zła	-	-	-	-	34	-	39	38	38	40	32	40	39	39	39	0
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	15	-	19	18	20	17	18	17	19	16	17	+1

Mieszkańcy dużych miast (liczących powyżej 100 tys. ludności) mają o działalności samorządów nieco gorszą opinię niż badani z małych miast i wsi. Jednocześnie częściej też nie potrafią się wypowiedzieć na temat działań władz lokalnych.

Elektoraty różnych sił politycznych bardzo podobnie oceniają władze lokalne. Najlepsze opinie wyrażają wyborcy PSL - ponad połowa ma o nich dobre zdanie. W elektoratach pozostałych ugrupowań (SLD-UP, PO-PiS, Samoobrony i LPR) dobrych ocen działalności władz lokalnych jest nieco mniej niż połowa.

Tabela 7

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PSL	57	38	4
SLD-UP	48	39	13
Samoobrona	48	46	6
LPR	45	38	17
PO-PiS	45	41	14
Deklarujący głosowanie na kandydatów niezależnych	51	42	7
Niezdecydowani, na kogo głosować	50	31	19
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	26	45	29

* Określone na podstawie **deklaracji głosowania do sejmików wojewódzkich w nadchodzących wyborach samorządowych**

Ocena działalności ustępujących władz lokalnych miała wpływ na decyzje wyborcze badanych. Respondenci dobrze oceniający władze lokalne częściej niż wyrażający negatywne opinie na ten temat deklarowali, że będą głosować na kandydatów związanych z ustępującymi władzami miasta lub gminy. Jednak zastanawiający jest fakt, że niemal jedna trzecia osób dobrze oceniających władze lokalne wyraziła zamiar głosowania na kandydatów niezwiązanych z dotychczasowymi władzami. Niezadowolenie z działalności radnych poprzedniej kadencji miało jeszcze jeden efekt: zniechęciło dużą grupę badanych do udziału w wyborach. Deklarowana frekwencja wyborcza jest wyraźnie wyższa wśród osób usatysfakcjonowanych działalnością samorządów.

Tabela 8

Jak Pan(i) oceni(a) działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?	Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy zamierza Pan(i) głosować:		
	na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	nie będę głosował(a) w tych wyborach
	w procentach		
Dobrze	40	31	14
Źle	14	42	28

W tabeli pominięto „trudno powiedzieć”

Badanie przeprowadzone bezpośrednio przed ostatnim posiedzeniem Sejmu, zakłóconym przez posłów LPR i Samoobrony, wykazało poprawę ocen działalności tej instytucji w porównaniu z wrześniem br. W nieco mniejszym stopniu poprawiły się też opinie o pracy Senatu.

Ustępujące władze lokalne uzyskały nieznacznie więcej ocen dobrych niż złych. Należy jednak pamiętać, że jest to wartość uśredniona, powstała z ocen wystawianych różnym podmiotom. W mniejszych miejscowościach działalność władz lokalnych oceniono lepiej niż w wielkich miastach, gdzie ich działania są mniej znane.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmów?

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	29	41	11	18	1229
Płeć						
Mężczyźni	1	37	42	10	10	586
Kobiety	1	21	41	12	25	643
Wiek						
18-24 lat	1	33	40	9	17	190
25-34	0	25	43	11	21	221
35-44	1	32	35	12	20	221
45-54	1	27	41	15	16	261
55-64	1	30	45	10	14	143
65 lat i więcej	1	26	44	8	21	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	1	27	41	9	22	450
Miasto do 20 tys.	1	35	40	10	14	158
20-100 tys.	0	28	44	9	19	241
101-500 tys.	1	28	38	15	18	232
501 tys. i więcej mieszk.	0	30	43	17	10	148
Wykształcenie						
Podstawowe	1	21	41	15	22	324
Zasadnicze zawodowe	1	32	39	9	20	329
Średnie	1	30	44	10	15	469
Wyższe	0	39	37	11	13	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	41	39	8	12	76
Prac. umysł. niż. szczebla	1	27	45	12	15	132
Pracownicy fiz. - umysł.	0	34	42	10	15	95
Robotnicy wykwalifikowani	0	27	44	6	22	98
Robotnicy niewykwalifik.	0	25	52	20	3	44
Rolnicy	0	29	42	7	22	54
Pracujący na własny rach.	0	31	44	7	18	62
Bierni zawodowo						
Renciści	0	27	33	16	24	118
Emeryci	1	30	44	8	17	230
Uczniowie i studenci	0	29	37	12	22	78
Bezrobotni	2	24	38	17	19	186
Gospodynie domowe i inni	0	25	34	13	28	56
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	1	35	40	8	16	178
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	0	30	45	9	16	105
sekt. pryw. poza rolnict.	0	27	49	10	14	210
prywatnym gosp. rolnym	0	26	43	5	26	54
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	1	27	32	17	22	185
300-399	0	22	43	9	26	91
400-599	1	27	45	15	12	200
600-800	2	31	45	7	15	205
Powyżej 800 zł	1	39	41	9	9	189
Ocena własnych war. mater.						
Źle	0	17	44	19	20	401
Średnie	1	31	42	8	19	588
Dobre	2	44	35	6	14	241
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	18	37	14	29	70
Raz w tygodniu	1	30	42	10	18	621
1-2 razy w miesiącu	2	31	37	8	22	199
Kilka razy w roku	0	27	43	16	14	219
W ogóle nie uczestniczy	0	28	44	13	15	116
Poglądy polityczne						
Lewica	0	44	37	10	8	312
Centrum	1	29	44	12	14	321
Prawica	1	27	47	11	13	249
Trudno powiedzieć	1	15	37	12	35	346

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Senatu?**

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	27	35	10	27	1229
Płeć						
Mężczyźni	1	35	35	10	20	586
Kobiety	1	20	36	10	34	643
Wiek						
18-24 lat	1	30	39	4	26	190
25-34	0	26	36	10	29	221
35-44	1	31	31	11	26	221
45-54	1	27	32	15	24	261
55-64	1	24	37	12	26	143
65 lat i więcej	0	24	39	7	31	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	0	26	38	7	29	450
Miasto do 20 tys.	1	29	38	12	20	158
20-100 tys.	1	28	35	9	26	241
101-500 tys.	1	30	29	13	28	232
501 tys. i więcej mieszk.	0	24	33	14	29	148
Wykształcenie						
Podstawowe	0	21	36	12	31	324
Zasadnicze zawodowe	1	30	33	10	26	329
Średnie	1	27	38	9	25	469
Wyższe	0	39	26	9	25	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	41	28	10	21	76
Prac. umysł. niż. szczebla	2	27	37	10	24	132
Pracownicy fiz.- umysł.	2	30	39	5	24	95
Robotnicy wykwalifikowani	0	24	39	7	30	98
Robotnicy niewykwalifik.	0	27	47	19	7	44
Rolnicy	0	24	36	8	32	54
Pracujący na własny rach.	0	34	32	4	30	62
Bierni zawodowo						
Renciści	0	24	27	14	34	118
Emeryci	0	24	41	7	28	230
Uczniowie i studenci	0	30	34	6	30	78
Bezrobotni	1	25	31	16	26	186
Gospodynie domowe i inni	0	25	27	16	33	56
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	2	36	33	5	24	178
spółce właścicieli	0	26	41	8	25	105
prywatnych i państwa	0	27	38	10	24	210
sekt. pryw. poza rolnict.	0	21	37	7	36	54
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	1	24	34	16	25	185
300-399	0	21	35	11	34	91
400-599	1	27	38	13	21	200
600-800	0	32	38	9	21	205
Powyżej 800 zł	1	37	35	7	20	189
Ocena własnych war. mater.						
Źle	0	16	37	18	29	401
Średnie	1	28	36	7	28	588
Dobre	2	44	28	3	23	241
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	19	35	12	32	70
Raz w tygodniu	0	28	38	9	25	621
1-2 razy w miesiącu	2	28	30	7	34	199
Kilka razy w roku	0	28	34	15	22	219
W ogóle nie uczestniczy	0	26	33	9	31	116
Poglądy polityczne						
Lewica	0	42	28	9	20	312
Centrum	2	28	36	11	23	321
Prawica	0	26	45	9	19	249
Trudno powiedzieć	1	13	33	10	43	346

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?**

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	58	11	4	8	1229
Płeć						
Mężczyźni	24	56	9	4	7	586
Kobiety	16	59	12	3	10	643
Wiek						
18-24 lat	15	62	10	2	11	190
25-34	15	64	10	3	9	221
35-44	21	56	11	3	9	221
45-54	23	56	10	6	5	261
55-64	20	56	13	5	6	143
65 lat i więcej	25	51	10	2	12	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	18	59	11	3	10	450
Miasto do 20 tys.	18	64	13	2	3	158
20-100 tys.	18	59	11	4	9	241
101-500 tys.	25	53	8	5	9	232
501 tys. i więcej mieszk.	22	53	11	6	7	148
Wykształcenie						
Podstawowe	17	59	10	3	10	324
Zasadnicze zawodowe	19	59	13	7	7	329
Średnie	20	58	10	5	8	469
Wysze	28	52	7	3	9	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	23	55	7	5	11	176
Prac. umysł. niż. szczebla	19	56	9	4	12	132
Pracownicy fiz. - umysł.	16	67	13	1	3	95
Robotnicy wykwalifikowani	17	65	5	3	10	98
Robotnicy niewykwalifik.	18	59	19	1	2	44
Rolnicy	9	71	16	1	4	54
Pracujący na własny rach.	28	56	4	3	10	62
Bierni zawodowo						
Renciści	23	52	9	5	12	118
Emeryci	22	54	14	3	7	230
Uczniowie i studenci	15	59	14	1	12	78
Bezrobotni	22	55	11	7	5	186
Gospodynie domowe i inni	15	65	4	2	14	56
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	25	60	6	3	7	178
spółce właścicieli	15	61	15	4	5	105
prywatnych i państwa	19	60	8	2	11	210
sekt. pryw. poza rolnict.	11	73	12	1	4	54
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	18	58	11	4	8	185
300-399	15	63	12	2	7	91
400-599	22	55	14	3	6	200
600-800	19	57	11	5	8	205
Powyżej 800 zł	31	56	7	3	3	189
Ocena własnych war. mater.						
Źle	15	55	14	5	11	401
Średnie	20	59	11	3	7	588
Dobre	26	61	5	2	7	241
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	11	55	12	12	10	70
Raz w tygodniu	20	57	12	3	7	621
1-2 razy w miesiącu	19	59	8	2	13	199
Kilka razy w roku	21	61	8	5	5	219
W ogóle nie uczestniczy	20	53	11	4	12	116
Poglądy polityczne						
Lewica	37	55	5	2	1	312
Centrum	17	65	8	3	7	321
Prawica	15	57	18	6	4	249
Trudno powiedzieć	10	54	13	4	19	346

Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	41	25	14	17	1229
Płeć						
Mężczyźni	4	42	25	16	13	586
Kobiety	2	41	25	12	20	643
Wiek						
18-24 lat	3	44	19	12	23	190
25-34	3	45	24	14	14	221
35-44	3	42	25	13	17	221
45-54	2	40	31	16	11	261
55-64	5	38	29	14	14	143
65 lat i więcej	3	36	23	15	24	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	3	46	22	14	14	450
Miasto do 20 tys.	2	44	31	14	10	158
20-100 tys.	3	39	27	14	17	241
101-500 tys.	4	35	26	15	20	232
501 tys. i więcej mieszk.	2	36	26	12	24	148
Wykształcenie						
Podstawowe	3	41	23	17	16	324
Zasadnicze zawodowe	2	45	26	12	15	329
Średnie	4	38	28	13	17	469
Wysze	1	42	20	17	20	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	42	25	12	18	76
Prac. umysł. niż. szczebla	4	28	34	16	17	132
Pracownicy fiz.- umysł.	0	50	27	13	10	95
Robotnicy wykwalifikowani	2	45	20	16	17	98
Robotnicy niewykwalifik.	0	46	37	15	2	44
Rolnicy	3	54	25	6	13	54
Pracujący na własny rach.	6	41	25	16	13	62
Bierni zawodowo						
Renciści	3	43	23	19	12	118
Emeryci	4	37	24	12	23	230
Uczniowie i studenci	3	45	13	12	27	78
Bezrobotni	2	39	29	16	13	186
Gospodynie domowe i inni	0	45	18	13	24	56
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	3	44	29	11	13	178
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	2	38	23	23	15	105
sekt. pryw. poza rolnict.	2	39	31	14	14	210
prywatnym gosp. rolnym	3	48	27	9	13	54
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	1	47	23	17	13	185
300-399	2	45	32	11	11	91
400-599	4	47	22	14	13	200
600-800	4	41	26	12	17	205
Powyżej 800 zł	3	43	28	13	13	189
Ocena własnych war. mater.						
Źle	1	33	30	19	17	401
Średnie	3	42	27	11	17	588
Dobre	5	52	15	14	14	241
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	42	25	9	20	70
Raz w tygodniu	3	44	28	11	14	621
1-2 razy w miesiącu	3	36	20	19	22	199
Kilka razy w roku	2	41	24	17	16	219
W ogóle nie uczestniczy	2	33	24	21	20	116
Poglądy polityczne						
Lewica	4	43	27	14	12	312
Centrum	3	44	24	13	15	321
Prawica	4	47	27	10	11	249
Trudno powiedzieć	1	32	24	17	26	346